

T. B. M. M. (S. Sayısı : 85)

Trabzon Milletvekili Eyüp Aşık'ın, 22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununun Ek 1 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (2/72)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununun Ek 1 inci Maddesine iki fıkra eklenmesi hakkında Kanun Teklifim ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

25.5.1988

Saygılarımla.

Eyüp Aşık
Trabzon

G E R E K Ç E

Çoğulcu Demokrasilerin teminatı olan Siyasî Partiler Anayasamızda da ifade edildiği gibi siyasî hayatın vaz geçilmez unsurlarıdır. Bu itibarla; siyasî partilerin geniş oy kitlelerini etkilemek ve taleplerini yansıtmak üzere devamlı şekilde parti propagandası ile meşgul mahallî örgütler kurmaları ve bu örgütlerin aıdat gelirleri ile seçim masraflarına katılmaları veya bağış toplamaları ile varlıklarını sürdürmeleri imkânsızdır.

Siyasî partilerin demokratik sistem içerisinde ki bu çok önemli fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri ancak malî imkânlarla sahip olmaları ile mümkündür.

3032 sayılı Kanun ile siyasî partilere sağlanan devlet yardımı ancak belirli şartlara haiz olma durumunda mümkün olmaktadır. Son milletvekili genel seçimleri sonuçlarına göre ancak 3 siyasî parti bu yardımdan sandalye sayısına göre faydalanabilmektedir. Bu üç parti dışında kalan partilerden % 10 genel barajı aşamadıklarından dolayı bazı bölgelerde yüksek oranda oy aldıkları halde milletvekili çıkaramamışlar dolayısıyla devlet yardımı da alamamışlardır. Bu durumda olan siyasî partiler büyük bir seçmen kitlesine sahip olmalarına rağmen seçim sonrasında maddî yetersizlikten dolayı siyasal varlıklarını devam ettirebilme gücünden yoksun bulunmaktadırlar. Oysa aldıkları oy yüzdesini gözönüne aldığımızda seçmen iradesinin bu gibi partilerin faaliyetlerinin sürdürülmesinden yana olduğu ve tercihlerini bu doğrultuda belirttiklerini kabul etmek gerekmektedir. Zira çoğulcu demokrasilerde istikrar unsurunun yanısıra millet iradesinin temsili esastır.

Teklifimiz bu amaçla genel seçimlerde % 5 ve daha yukarı oy alan ancak genel barajı aşamayan siyasî partilere de beşbinde bir oranı dışında ayrıca her yıl devlet yardımı yapılması ve bu yardımların genel milletvekili seçimi yıllarında 3 katı, mahallî idareler seçimi yıllarında 2 katı olmak üzere artırılabilceğini öngörmektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 2/72

6 . 8 . 1988

Karar No. : 29

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Trabzon Milletvekili Eyüp Aşık tarafından hazırlanarak, 27.5.1988 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte Komisyonumuza havale edilen «22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununun Ek 1 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi» Komisyonumuzun 6.8.1988 tarihinde yaptığı 38 inci birleşimde Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılımıyla görüşülmüştür.

Milletvekili Genel Seçimlerinde geçerli oyların % 5 ini alan ancak genel barajı aşamayan siyasi partilere de beşinde bir oranı dışında, her yıl bütçeden devlet yardımı yapılmasını ve bu yardımların Milletvekili Genel Seçimi yıllarında 3 katı, Mahallî İdareler Genel Seçimi yıllarında 2 katı olmak üzere artırılabilmesini öngören teklif, Komisyonumuzca da olumlu bulunarak maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin Çerçeve 1 inci maddesinin başlığı, «22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununa 27.6.1984 Tarih ve 3032 Sayılı Kanunla eklenen Ek 1 inci Maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.» şeklinde değiştirilerek kanun tekniğine uygun hale getirilmiş ve maddede yer alan % 5 oranı % 7'ye çıkarılmak, suretiyle 1 inci maddede değişiklik yapılarak,

Geçici madde ile getirilen konunun Bütçe Kanununun bir gereği olduğu ve ayrıca bir geçici madde olarak konulmasına gerek olmadığı nedeniyle, teklifin geçici maddesi metinden çıkarılarak,

Yapılan bu düzenlemeler doğrultusunda, teklifin başlığı «22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanununa 27.6.1984 Tarih ve 3032 Sayılı Kanunla Eklenen Ek 1 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi» şeklinde değiştirilerek,

Yürürlük ile ilgili 2 nci madde «Bu Kanun 1 Ocak 1988 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.» şeklinde değiştirilerek,

Yürütme ile ilgili 3 üncü madde aynen kabul edilerek,

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kemal Akkaya
Samsun

Başkanvekili
İlhan Aşkın
Bursa

Sözcü
İsmail Şengün
Denizli

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

Mehmet Ali Bilici
Adana

Nihat Türker
Afyon

Hazım Kutay
Ankara

Fenni İslimyeli
Balıkesir

A. Şamil Kazokoğlu
Bolu

Muzaffer Arıcı
Denizli

Mehmet Kahraman
Erzurum

Abdulkadir Ateş
Gaziantep
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

H. Orhan Ergüder
İstanbul

Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

N. Kemal Zeybek
İstanbul

Şevki Gögüsger
Kırşehir

Saffet Sert
Konya

Cemal Seymen
Nevşehir
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Birsel Sönmez
Niğde

Şakir Şeker
Sivas

Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman

Onural Şeref Bozkurt
Ankara

İbrahim Demir
Antalya
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Mehmet Seven
Bilecik

Ünal Akkaya
Çorum

Togay Gemalmaz
Erzurum

Erol Zeytinoğlu
Eskişehir

Abdullah Aykon Doğan
Isparta
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Mehmet Moğultay
İstanbul
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Ali Topuz
İstanbul
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Birgen Keleş
İzmir
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Onur Kumbaracıbaşı
Kocaeli
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Sümer Oral
Manişa
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

Mahmut Öztürk
Niğde
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

İdris Arıkan
Siirt

Enis Tütüncü
Tekirdağ
(Muhalefet Şerhim Eklidir)

MUHALEFET ŞERHİ

22.4.1983 tarih ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun Ek 1 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifinin görüşülmesi esnasında,

a) Yapılacak devlet yardımlarının siyasî partilerin genel seçimlerde aldıkları oy üzerinden hesaplanmasına,

b) Devlet yardımının halkoylaması ve ara seçimlerde de uygulanmasına,

c) Devlet yardımının seçim veya halkoylaması yapılan yıllarda iki kat, bir takvim yılı içinde birden fazla ve aynı zamaniarda seçim veya halkoylaması yapılması durumunda üç kat olarak uygulanmasına,

Olanak verecek şekilde Ek 1 inci Maddenin yeniden düzenlenmesine ilişkin verdiğimiz önerenin reddedilmesi nedeniyle teklifin tümüne olumlu oy vermediğimizi arz ederiz.

Ali Topuz
İstanbul

Abdulkadir Ateş
Gaziantep

Mehmet Moğultay
İstanbul

Cemal Seymen
Nevşehir

Birgen Keleş
İzmir

Enis Tütüncü
Tekirdağ

Onur Kumbaracıbaşı
Kocaeli

Hüsnü Okçuoğlu
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Seçime girme hakkını kazanmış bütün siyasî partilere, genel seçimlerde aldığı toplam oy esas alınarak yardım yapılması, eşitlik, hak, hukuk ilkesinin gereğidir.

Kanun teklifinde getirilen sınırlamalar ve yardım yapılmasında esas alınan ölçüler, siyasî partilere hakça Hazine yardımı yapılmasını engelleyecek niteliktedir.

Genel ve mahallî seçimler kadar referandumlarda, siyasî hayatımızın temel müesseselerinden biridir. Siyasî partilere referandumlarda da, Hazine yardımı yapılmalıdır.

İbrahim Demir
Antalya

A. Aykon Doğan
Isparta

Mahmut Öztürk
Niğde

Sümer Oral
Manisa

TRABZON MİLLETVEKİLİ EYÜP AŞIK'IN TEKLİFİ

22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununun Ek 1 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununun Ek 1 inci Maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

«Milletvekili Genel Seçimlerinde geçerli oyların % 5'ini alan Siyasî Partilere; ikinci fıkra gereğince en az devlet yardımı alan Siyasî Partinin almış olduğu yardım ve Genel Seçimlerde aldığı toplam oy esas alınarak, kazandıkları oyla orantılı olarak yardım yapılır. Bunun için gerekli ödenek 1 inci fıkra dışında ayrıca her malî yıl ödenmek üzere bütçeye konur.

Yukarıdaki fıkralarda öngörülen yardım miktarları; bu yardımdan faydalanabilecek Siyasî Partilere, Milletvekili Genel Seçiminin yapılacağı yıl üç katı, Mahallî İdareler Genel Seçim yılı için iki katı olarak ödenir. Her iki seçim aynı yıl içerisinde yapıldığında bu ödemenin miktarı üç katı geçemez.»

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yayımlandığı yıl içerisinde herhangi bir seçim yapılacak olursa 1 inci maddede öngörülen yardımlar, Maliye ve Gümrük Bakanlığı Bütçesinin yedek ödenek tertibinden karşılanır.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununa 27.6.1984 Tarih ve 3032 Sayılı Kanunla Eklenen Ek 1 inci Maddesine İki Fıkra Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 22.4.1983 Tarih ve 2820 Sayılı Siyasî Partiler Kanununa 27.6.1984 Tarih ve 3032 Sayılı Kanunla eklenen Ek 1 inci maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların % 7'sinden fazlasını alan siyasî partilere de Devlet yardımı yapılır. Bu yardım en az Devlet yardımı alan siyasî partinin ikinci fıkra gereğince almış olduğu yardım ve genel seçimlerde aldığı toplam geçerli oy esas alınarak kazandıkları oyla orantılı olarak yapılır. Bunun için her yıl Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.

Yukarıdaki fıkralarda öngörülen yardım miktarları; bu yardımdan faydalana-
bilecek siyasî partilere, milletvekili genel seçiminin yapılacağı yıl üç katı, mahallî
idareler genel seçim yılı için iki katı olarak ödenir. Her iki seçim aynı yıl içerisinde
yapıldığında bu ödemenin miktarı üç katı geçemez.

MADDE 2. — Bu Kanun 1 Ocak 1988 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı
tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Teklifin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.